

ROMEINEN

11

Heel Israël wordt behouden door geloof
in Christus

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/romeinen/11

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Hoofdpijnen en twee lezingen van Romeinen 11	3 min	4
2	Heeft God Israël tijdelijk verstoten?	3 min	5
3	Het overblijfsel als bewijs voor Israëls toekomst	3 min	7
4	Israël als Joden en heidenen in Christus	4 min	9
5	God verstoot Zijn ware volk niet	4 min	10
6	Het overblijfsel in Paulus' en Elia's tijd	3 min	12
7	Het overblijfsel leeft uit genade	3 min	14
8	Israëls verharding als oordeel	3 min	16
9	De betekenis van uitverkiezing	3 min	18
10	Het trouwe overblijfsel aan Jezus gegeven	4 min	20
11	David's vloek over verharde Israëlieten	2 min	22
12	Israëls val dient de redding van heidenen	4 min	23
13	De betekenis van Israëls volheid en aanneming	2 min	25
14	Slaan volheid en aanneming op de heidenen?	4 min	26

15	Paulus wil Joden tot jaloersheid verwekken	2 min	28
16	De olijfboom en zijn takken	3 min	30
17	De olijfboom als beeld van Israël	2 min	31
18	De heilige wortel en de Joodse takken	3 min	33
19	Heidenen worden op Israël geënt	2 min	34
20	De gemeente vervangt Israël niet	4 min	35
21	Volharden als voorwaarde voor behoud	2 min	37
22	Joodse takken kunnen opnieuw worden geënt	2 min	38
23	De Verlosser en het nieuwe verbond	2 min	39
24	De vermeende tijdelijke verharding van Israël	2 min	40
25	Gedeeltelijke verharding tijdens de heidenmissie	2 min	41
26	Zo wordt heel Israël behouden	2 min	43
27	Gods roeping en de ware uitverkorenen	3 min	44
28	Barmhartigheid voor Joden en heidenen	2 min	45
29	Lofprijzing en overgang naar praktisch onderwijs	2 min	47
	Om verder te lezen		48

1

Hoofdpijnen en twee lezingen van Romeinen 11

Wanneer we bij Romeinen 11 komen, komen we in veel opzichten bij het hoogtepunt van dit gedeelte, Romeinen 9 tot en met 11. We hebben een flink deel van onze tijd in hoofdstuk 9 besteed aan het leggen van de basis hiervoor. Een van de dingen waardoor we in hoofdstuk 9 werden opgehouden, is de afleidingsmanoeuvre in de populaire theologie, namelijk de bewering dat Paulus in Romeinen 9 afdwaalt naar een zijspoor over onvoorwaardelijke uitverkiezing en calvinisme. Zoals ik heb betoogd, doet hij dat niet. Maar we moesten die verzen bekijken door de ogen van een zeer groot deel van de christelijke geleerden, commentatoren en voorgangers, en laten zien wat daar anders gezien moest worden. Daardoor zijn we daar langer opgehouden dan anders het geval zou zijn geweest.

Maar we hebben in hoofdstuk 9 wel gezien dat hij over Israël begon te spreken, en daar spreekt hij nog steeds over. Hij rondt zijn bespreking bijna aan het einde van dit hoofdstuk af. Hij gaat zeggen:

En zo zal heel Israël zalig worden, zoals geschreven staat: De Verlosser zal uit Sion komen en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob.

ROMEINEN 11:26

waarbij de nadruk ligt op ‘zo’ — op deze manier. Dat heel Israël behouden zou worden, is in het Oude Testament voorzeggd. Toen we hoofdstuk 9 behandelden, hebben we veel Schriftgedeelten uit het Oude Testament gelezen waarin stond:

Israël echter wordt door de HEERE verlost: een eeuwige verlossing. U zult niet beschaamd en niet te schande worden, voor eeuwig niet, nooit!

JESAJA 45:17

en dingen van gelijke strekking. De beloften in het Oude Testament waren dat Israël behouden zou worden, en Paulus betoogt dat het Woord van God niet zonder uitwerking is gebleven. De profetie is natuurlijk uitgekomen en komt nog steeds uit, naarmate steeds meer van Israël behouden wordt. Uiteindelijk zal blijken dat heel Israël op deze manier behouden zal worden.

De nadruk in Romeinen 11:26 ligt op de manier waarop deze profetie vervuld wordt. In tegenstelling tot wat ik zojuist heb gezegd, houdt de bedelingenleer in dat hij niet spreekt over de manier waarop Israël behouden zal worden, maar over het tijdstip waarop Israël behouden zal worden. Aanhangers daarvan geloven niet dat nu slechts een klein deel van Israël behouden wordt, maar veeleer dat in de toekomst de meerderheid van de Joden, zo niet alle Joden, behouden zal worden. Zij geloven dat de profetieën in Jesaja dat Israël behouden zal worden, nog niet vervuld zijn — dat het Woord van God als het ware nog geen uitwerking heeft gehad. Hoewel Paulus in Romeinen 9:6 zei dat dit wel het geval is, zeggen zij dat dit niet zo is. Het is uitgesteld. Er zal een tijd komen waarin de natie Israël als geheel overeenkomstig deze profetieën behouden zal worden, en zij geloven dat Paulus dat in dit hoofdstuk gaat zeggen.

2

Heeft God Israël tijdelijk verstoten?

Besef dus dat dit hoofdstuk op twee totaal verschillende manieren gelezen kan worden. De vraag aan het begin van het hoofdstuk is:

Ik zeg dan: Heeft God Zijn volk verstoten? Volstrekt niet! Ik ben immers ook een Israëliet, uit het nageslacht van Abraham, van de stam Benjamin.

ROMEINEN 11:1

En hij zegt:

Absoluut niet.

Veel aanhangers van de bedelingenleer zeggen: ‘Zie je wel, Paulus zei dat God Zijn volk niet verstoten heeft.’ Toch zullen aanhangers van de bedelingenleer betogen dat Hij dat op dit moment wel heeft gedaan, maar niet blijvend. God heeft Israël tijdelijk terzijdegesteld, terwijl Hij Zich in deze bedeling met de gemeente bezighoudt. Maar bij de opname van de gemeente zal deze bedeling eindigen, en dan zal God Zijn handelen met Israël hervatten. Hij heeft hen niet blijvend terzijdegesteld, alleen tijdelijk.

Hun aanname is ten eerste dat Paulus met zijn vraag over het verstoten van Zijn volk, spreekt over etnisch Israël als Zijn volk. Ten tweede nemen zij aan dat je ergens een woord als ‘blijvend’ moet invoegen: ‘Heeft God hen blijvend verstoten?’ Paulus vraagt natuurlijk niet of het blijvend is. Hij vraagt eenvoudigweg of God hen verstoten heeft. Volgens leraren van de bedelingenleer heeft Hij dat voorlopig inderdaad gedaan. Maar omdat zij geloven dat Hij later Zijn beleid tegenover Israël zal omkeren en hen allemaal op raciale grondslag zal behouden — iets wat Hij voorheen nooit heeft gedaan en nu ook niet doet, maar volgens hen zal Hij het wel doen — is Zijn volk dus etnisch Israël. Het zijn de volksgenoten van Paulus, om wie hij aan het begin van hoofdstuk 9 zo bedroefd is, en God heeft hen niet blijvend verstoten.

Door dit hele hoofdstuk heen zullen zij er een boodschap in lezen die erop neerkomt dat Israël tijdelijk grotendeels verstoten is, maar dat later bijna allen behouden zullen worden. Zelfs aanhangers van de bedelingenleer zeggen dat dit niet noodzakelijkerwijs iedere laatste Jood betekent. Ik heb aanhangers van de bedelingenleer gehoord die wel degelijk geloven dat met:

heel Israël dat behouden zal worden,

werkelijk iedere afzonderlijke Jood wordt bedoeld. Anderen zeggen: ‘Nee, dit is een lichte overdrijving. Het betekent alleen dat een enorm aantal Joden behouden zal worden, maar er zal nog steeds een overblijfsel zijn.’

De aanhanger van de bedelingenleer beschouwt dit hoofdstuk echter als een passage waarin Paulus vraagt of er wel of geen toekomst is voor etnisch Israël. Is er geen toekomst voor hen? Jawel, er is een toekomst voor hen. Heeft God hen verstoten?

Beslist niet. Uiteindelijk zal Hij hen behouden, wanneer Hij klaar is met het binnenbrengen van de heidenen. Na de opname van de gemeente zal Hij Israël behouden.

En zo zal heel Israël zalig worden, zoals geschreven staat: De Verlosser zal uit Sion komen en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob.

ROMEINEN 11:26

3

Het overblijfsel als bewijs voor Israëls toekomst

Ondertussen merken zij op dat Paulus zegt dat er een overblijfsel van Israël is dat behouden wordt, maar dat is slechts een teken. Dat is een soort aanbetaling op de hele natie. Het feit dat een overblijfsel van hen behouden wordt, is een argument dat zij allemaal behouden zullen worden. Nu zou iemand redelijkerwijs kunnen vragen: ‘Wacht eens even, hoe werkt dat argument? Als er vandaag een paar Israëlieten behouden worden en de meesten van hen sterven en naar de hel gaan, hoe toont dat dan op de een of andere manier aan dat God Zich aan die etnische groep heeft verbonden? Hoe kan het feit dat nu een overblijfsel van hen behouden wordt, een argument vormen voor de stelling dat zij later allemaal behouden zullen worden? Alle mensen die volgens dit scenario later behouden zouden worden, zijn immers nog niet eens geboren, terwijl de meeste Joden die nu leven zullen sterven en naar de hel gaan?’ Is dit een argument dat God hen als ras specifiek begunstigt? Waarom zou het feit dat Hij nu slechts een overblijfsel van hen behoudt, erop wijzen dat God later Zijn beleid zal veranderen en meer dan alleen een overblijfsel van hen zal behouden — namelijk hen allemaal — en op een andere grondslag? Degenen die nu behouden worden, worden duidelijk alleen behouden omdat ze in Christus geloven, niet omdat ze Joods zijn. En toch, als heel Israël behouden zal worden, in de betekenis van etnisch Israël, zullen zij tot die categorie behoren omdat ze etnisch Israël zijn.

Natuurlijk zeggen ze niet dat zij zonder Christus behouden zullen worden. Wat ze zeggen, is dat de Joden tot Christus zullen komen. Wanneer ze Hem zien komen, zullen ze zich allemaal tot Hem keren, en:

Maar over het huis van David en over de inwoners van Jeruzalem zal Ik de Geest van de genade en van de gebeden uitstorten. Zij zullen Mij aanschouwen, Die zij doorstoken hebben. Zij zullen over Hem rouw bedrijven, als met de rouwklacht over een enig kind; en zij zullen over Hem bitter klagen, zoals men bitter klaagt over een eerstgeborene.

ZACHARIA 12:10

enzovoort, zo voeren ze aan. Maar het punt is dat zij zich allemaal tot Christus zullen keren omdat zij Israël zijn. Dat wil zeggen: God zal ervoor zorgen dat een toekomstige generatie van Israël zeker door Christus behouden zal worden, hoewel Hij niet heeft bepaald dat enige eerdere generatie van Israël in haar geheel door Christus behouden zou worden — slechts een overblijfsel.

De gedachte dat Paulus zo redeneert, wekt de indruk dat Paulus zijn vermogen tot logisch redeneren kwijt is: ‘We hebben nu een overblijfsel van behouden Joden. Dat bewijst dat Hij hen in een toekomstige generatie allemaal zal behouden.’ Is dat zo? Hoe dan? Hoe werkt dat argument? Ik zie niet echt dat er tussen die twee zaken een verband bestaat. Het kan werkelijk waar zijn dat God op een dag alle Joden zal behouden en dat Hij intussen een overblijfsel heeft behouden. Maar het behoud van het overblijfsel op dit moment zou geen logisch argument voor het andere zijn. We zouden door rechtstreekse openbaring van Paulus of van God kunnen weten dat op een dag alle Joden behouden zullen worden. Maar dat volgt niet logisch uit het feit dat er nu slechts enkele Joden behouden worden.

4

Israël als Joden en heidenen in Christus

Zo ziet de aanhanger van de bedelingenleer deze passage. Die gaat grotendeels over eschatologie. De niet-aanhanger van de bedelingenleer ziet het zoals wij Romeinen 9 en 10 hebben bekeken. Het gaat niet over de eindtijd, maar over de huidige tijd. Het gaat erover hoe God mensen behoudt, hoe God Zijn beloften om Israël te behouden vervult. Wat Paulus heeft gezegd, is dat Hij dit heeft gedaan door Israël opnieuw te definiëren — of misschien niet opnieuw te definiëren, maar eenvoudigweg de definitie van Israël te verduidelijken. Het is altijd zo geweest. Het overblijfsel van Israël is altijd het enige Israël geweest waarvoor Gods beloften bestemd zijn. Omdat dit zo is, behoudt Hij Israël, het overblijfsel. Hij behoudt ook heidenen die op dezelfde olijfboom worden geënt, en zo wordt heel Israël — de Joodse en de heidense takken — behouden.

Op deze wijze zal heel Israël behouden worden, niet alleen het Joodse deel van Israël, maar ook het heidense deel. Dat is wat hij betoogt. Het gaat om de manier waarop Israël behouden wordt, niet om het tijdstip. Hij bespreekt niet zozeer iets wat later zal gebeuren, maar iets wat nu gaande is, als vervulling van Zijn belofte om Israël nu, in eerdere generaties en in toekomstige generaties te behouden. Allen die tot Christus komen, zijn Israël en worden behouden. Op deze wijze zijn, wanneer de geschiedenis haar einde heeft bereikt, allen behouden die Israël zijn — heidenen en Joden die Christus toebehoren en ooit hebben geleefd: het volledige Israël.

Dit is de niet-dispensationalistische visie, die duidelijk de visie is die ik aanhang. Daarom zal ik enigszins tegen de visie van de bedelingenleer argumenteren. Ik doe dat zonder enige vijandigheid tegenover Israël. Het is niet zo dat ik niet wil dat heel Israël als etnische groep behouden wordt. Paulus wilde dat zij behouden werden, en dat wil ik ook, en dat wil iedere christen. In feite wil ik dat alle mensen behouden worden, niet alleen Joden.

Maar Paulus nam duidelijk niet aan dat Israël behouden zou worden, want waarom zou hij anders zeggen:

Want ik zou zelf wel wensen vervloekt te zijn, weg van Christus, ten gunste van mijn broeders, mijn verwanten wat het vlees betreft.

ROMEINEN 9:3

als dat ervoor zou zorgen? Hij beschouwt het duidelijk niet als een voldongen feit of als iets wat gegarandeerd is. Waarom zou hij zelfs spreken over het brengen van zo'n offer om hen te behouden, als zij hoe dan ook behouden zullen worden? Waarom zou hij in het eerdere gedeelte betogen dat slechts een overblijfsel behouden zal worden en dat heidenen samen met hen op dezelfde grondslag behouden zullen worden? Waarom zou hij hier ineens een ander geluid laten horen?

Aanhangers van de bedelingenleer geloven dat God verschillende bedelingen heeft waarin Hij inderdaad een ander geluid laat horen. In verschillende bedelingen handelt Hij volgens verschillende beginselen met de mensheid. In de bedeling van het genadetijdperk van de gemeente behoudt Hij slechts een overblijfsel van Israël, met inbegrip van heidenen. Maar wanneer deze bedeling eindigt, verandert God Zijn hele beleid. In zekere zin verandert Hij zelfs Zichzelf, omdat ras er nu ineens voor Hem toe doet, terwijl het Hem nooit eerder in Zijn bestaan of in de geschiedenis iets heeft uitgemaakt.

5

God verstoot Zijn ware volk niet

Ik beschouw de bedelingenleer niet als de meest redelijke visie, maar laten we daadwerkelijk bekijken wat Paulus zegt, en niet noodzakelijkerwijs iets wat wij hem zouden opleggen. Het is duidelijk dat wat hij in hoofdstuk 11 zegt, op natuurlijke wijze zal voortvloeien uit de hoofdstukken 9 en 10. En het was niet moeilijk te zien wat hij daar zei. Ik denk dat hij hier hetzelfde zegt.

Hij zegt:

Ik zeg dan: Heeft God Zijn volk verstoten? Volstrekt niet! Ik ben immers ook een Israëliet, uit het nageslacht van Abraham, van de stam Benjamin. God heeft Zijn volk, dat Hij van tevoren kende, niet verstoten. Of weet u niet wat de Schrift zegt in de geschiedenis van Elia, hoe hij God aanspreekt over Israël en zegt:

ROMEINEN 11:1-2

Wie heeft Hij van tevoren gekend? Dit is een term die Paulus eerder in Romeinen, hoofdstuk 8, gebruikte, nietwaar? In Romeinen 8:29:

Want hen die Hij van tevoren gekend heeft, heeft Hij er ook van tevoren toe bestemd om aan het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig te zijn, opdat Hij de Eerstgeborene zou zijn onder vele broeders.

ROMEINEN 8:29

— precies dezelfde formulering: ‘hen die Hij van tevoren gekend heeft’.

Wie zijn dat? De christenen. God heeft Zijn volk niet verstoten, maar veel Joden zijn niet Zijn volk. Natuurlijk heeft Hij Zijn volk niet verstoten. Hij heeft de christenen niet verstoten. Hij heeft degenen die Hij tevoren gekend heeft niet verstoten. Paulus geeft zichzelf als voorbeeld. Ik ben een christen en een Jood. Ik ben een Israëliet. Het is duidelijk dat God de Joden niet volledig heeft verworpen. Er zijn er onder hen die christen zijn, zoals ik, zegt hij.

De vraag: „Heeft God Zijn volk verstoten?” betekent niet: „Heeft God Zijn volk voorgoed verstoten?” maar: „Heeft God Zijn volk geheel en al verstoten?” Nee, er zijn sommigen van Zijn volk, de Joden, die Hij tevoren gekend heeft, en Hij heeft hen niet verstoten. Hij heeft het niet over wat er zal gebeuren, maar over wat er gebeurd is. God heeft degenen die Hij tevoren gekend heeft niet verstoten. Hij heeft hen behouden. Met andere woorden, Hij heeft Israël behouden, het ware Israël. Ik ben daar een voorbeeld van, zegt Paulus. Ik ben een van hen.

Als hij nu de vraag behandelde: „Heeft God de Joden voorgoed verworpen?” en hij zegt: „Nou, ik ben een Jood,” wat zou dat dan te maken hebben met het beantwoorden van die vraag? Hij benadrukt: „Ik ben een Israëliet. Ik ben uit de stam Benjamin.” Fijn dat je ons dat vertelt, Paulus, maar wat ter wereld heeft dat te maken met het onderbouwen van je punt? Als je probeert te zeggen: „Nee, in de toekomst gaat God heel Israël behouden,” prima, zeg dat dan. Maar onderbouw het niet door te zeggen: „Ik ben een Jood. Ik ben behouden.” Wat is het logische verband tussen dat en dat God ooit alle Joden gaat behouden?

Maar als hij zegt dat God niet iedere afzonderlijke Jood heeft verstoten, bedoelt hij dat sommigen van hen christen zijn. Ik ben er een van. Het is duidelijk dat hij zegt dat Hij niet alle Joden heeft verstoten, omdat er onder hen sommigen zijn die niet alleen kinderen van het vlees zijn, maar ook kinderen van de belofte, zoals Paulus zegt: zoals ik en anderen.

6

Het overblijfsel in Paulus' en Elia's tijd

Hij gaat in vers 5 nog iets verder. Hij gaat zeggen:

Zo is er dan ook in deze tegenwoordige tijd een overblijfsel ontstaan, overeenkomstig de uitverkiezing van de genade.

ROMEINEN 11:5

Paulus spreekt hier niet over de toekomst. Hij spreekt over de huidige tijd. Hij stelt geen vraag over de toekomst en geeft geen antwoord over de toekomst. Hij stelt een vraag over de huidige tijd en geeft antwoord over de huidige tijd. Heeft God voor Israël in de toekomst een nieuw plan dat anders is dan nu? Als dat zo is, noemt hij het niet. Als je mij vraagt of God alle Joden heeft verstoten: nee, niet allemaal. Er is nu een overblijfsel, en dat zal er altijd zijn en is er altijd geweest. In de tijd van Elia was er ook een. Dat punt maakt hij, zoals we zullen zien. Maar ook nu is er een.

Hij zegt in vers 2:

God heeft Zijn volk, dat Hij van tevoren kende, niet verstoten. Of weet u niet wat de Schrift zegt in de geschiedenis van Elia, hoe hij God aanspreekt over Israël en zegt: Heere, Uw profeten hebben zij gedood en Uw altaren afgebroken, en ik ben alleen overgebleven. Ook staan zij mij naar het leven.

ROMEINEN 11:2-3

Elia maakte deel uit van zo'n klein overblijfsel dat hij zelfs niet kon aangeven wie de anderen waren.

Ik moet zeggen dat Elia daar een overdrijving gebruikte, omdat er andere profetenzonen waren aan wie hij zelf in vijf verschillende steden van Israël leiding gaf. Elia ging de profetenzonen langs en gaf hun leiding, en zij bogen beslist hun knie niet voor Baäl. Dus wanneer hij zegt:

Hij zei: Ik heb mij zeer voor de HEERE, de God van de legermachten, ingezet. De Israëlieten hebben immers Uw verbond verlaten, Uw altaren omvergehaald en Uw profeten met het zwaard gedood. Ik alleen ben overgebleven, en zij staan mij naar het leven om het mij te benemen.

1 KONINGEN 19:10

is dat een overdrijving. Er waren veel profeten, en er zijn er niet veel meer over. Ik ben een van de heel, heel, heel, heel, heel weinigen. Dat bedoelt hij met:

Ik ben als enige overgebleven.

Dit soort overdrijving komt heel vaak voor in de Schrift.

God zegt: „Nee, er zijn er in werkelijkheid meer dan je denkt.” Wat zegt het goddelijke antwoord aan hem? Hij zegt:

Maar wat zegt het Goddelijk antwoord tegen hem? Ik heb voor Mijzelf nog zeventuizend mannen overgelaten, die de knie voor het beeld van Baäl niet gebogen hebben.

ROMEINEN 11:4

Het overblijfsel is dus groter dan je denkt. De uitspraak van Elia staat in 1 Koningen 19, vers 10 en 14, en het antwoord van God, waarin Hij zegt:

Maar Ik zal er in Israël zeventuizend overlaten, allen die de knieën niet gebogen hebben voor de Baäl, en allen van wie de mond hem niet gekust heeft.

1 KONINGEN 19:18

staat later in hetzelfde hoofdstuk, in 1 Koningen 19, vers 18.

7

Het overblijfsel leeft uit genade

Paulus zegt:

Zo is er dan ook in deze tegenwoordige tijd een overblijfsel ontstaan, overeenkomstig de uitverkiezing van de genade. Maar als het door genade is, is het niet meer uit de werken, anders is genade geen genade meer. En als het uit de werken is, is het geen genade meer, anders is het werk geen werk meer.

ROMEINEN 11:5-6

Ik geloof natuurlijk dat werken hier voornamelijk rituele werken betekent, besnijdenis en dergelijke. Het is niet langer het voorrecht van de Joden, het unieke Joodse voorrecht. Het is genade voor allen.

Deze laatste regel staat niet in veel vertalingen, en terecht.

Ik heb die regel nooit kunnen begrijpen, en maar heel weinig moderne vertalingen nemen hem überhaupt op. Blijkbaar staat hij niet in alle handschriften, en ik denk dat hij daar niet thuishoort. De zin zou moeten eindigen met:

Dan is het geen genade meer.

Punt. De uitspraak:

Die specifieke regel, 'Anders is werk geen werk meer', heb ik nooit zinvol gevonden. En ik ben blij dat ik er geen commentaar op hoeft te geven, omdat hij niet noodzakelijk deel uitmaakt van de oorspronkelijke tekst. Hij bedoelt het volgende: als God mensen op grond van hun werken zou behouden, zouden hun eigen daden hen ten minste gedeeltelijk behouden, en niet alleen Gods werk. Maar als het door genade is, is het niet verdiend en is God het hun niet verschuldigd. Paulus heeft ditzelfde punt eerder, in Romeinen 4, met bijna dezelfde woorden gemaakt. Hij betreedt hier dus eigenlijk geen nieuw terrein. Opnieuw werkt hij dingen verder uit die eerder al aan de orde zijn gekomen en uitgelegd zijn. In Romeinen 4 zei hij in vers 4:

Aan hem nu die werkt, wordt het loon niet toegerekend naar genade, maar naar wat men hem verschuldigd is. Bij hem echter die niet werkt, maar gelooft in Hem Die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid.

ROMEINEN 4:4-5

Als je ervoor werkt en vanwege je werk behouden wordt, dan is God het je verschuldigd. Dan is het geen genade. Dat is ook wat hij hier zegt: hetzelfde, maar dan met andere woorden.

Maar als het door genade is, is het niet meer uit de werken, anders is genade geen genade meer. En als het uit de werken is, is het geen genade meer, anders is het werk geen werk meer.

ROMEINEN 11:6

Het punt hier is dat heel Israël in elk geval de besnijdenis heeft. Vrijwel allemaal houden ze zich aan de rituele wetten. Als ze daarmee punten scoren bij God, dan horen ze er allemaal bij. Maar ze horen er niet allemaal bij, omdat ze niet allemaal tot Hem komen op grond van het verbond van genade. Ze geloven niet allemaal in de Messias. Hij heeft niet alle Joden verstoten, maar Hij heeft wel degenen verstoten die het door werken proberen te verkrijgen. Maar degenen die binnenkomen, die door genade het overblijfsel vormen, worden aanvaard.

8

Israëls verharding als oordeel

Hoe zit het dan? Vers 7:

Wat dan? Wat Israël zoekt, dat heeft het niet verkregen,
maar het uitverkoren deel heeft het verkregen en de anderen
zijn verhard,

ROMEINEN 11:7

Het citaat komt uit Jesaja 29, vers 10 en 13. God heeft hun hart verhard. Eerder zei hij over de farao dat God zijn hart verhardde, en dat God verhardt wie Hij wil. Juist de generatie tot wie Jezus kwam, werd verhard, met uitzondering van het overblijfsel.

We moeten begrijpen dat God niet noodzakelijk heeft bepaald wie tot het overblijfsel zou behoren en wie niet. Voordat Jezus kwam, waren er al mensen die trouwe Joden waren. Zij maakten deel uit van het overblijfsel. Omdat zij deel uitmaakten van het overblijfsel, werd het hun toegestaan Christus te herkennen en Zijn discipelen te worden. Voordat Christus kwam, was er ook een meerderheid van het Joodse volk die geen deel uitmaakte van het trouwe overblijfsel. Zij hadden God niet lief. Jezus zei dat tegen de Farizeeën:

maar Ik ken u: u bezit zelf de liefde van God niet.

JOHANNES 5:42

in Johannes 5.

Het is voor ons moeilijk voor te stellen dat de meeste Joden God niet liefhadden. Er was onder hen heel veel godsdienstigheid, maar zo beoordeelde Jezus het. Wij waren er niet bij en hebben hen niet ontmoet. Blijkbaar verkeerde Israël in een behoorlijk slechte geestelijke toestand toen Jezus kwam. God oordeelde over hen door hun hart te verharden en hun een geest van bedwelming te geven, zodat ze niet zouden zien.

Jezus zei precies dit toen Hem werd gevraagd:

En de discipelen kwamen naar Hem toe en zeiden tegen Hem:
Waarom spreekt U tot hen door gelijkenissen?

MATTHEÛS 13:10

In Mattheüs 13 zei Hij:

Daarom spreek Ik tot hen door gelijkenissen, omdat zij niet zien, ook al zien zij, en niet horen, ook al horen zij, en ook niet begrijpen.

MATTHEÛS 13:13

Toen werden de woorden van de profeet Jesaja vervuld. Zoals de generatie van Jesaja afvallig was, zo was ook de generatie Joden in de tijd van Jezus grotendeels afvallig. Daarom verhardde Hij het hart van deze generatie, net zoals Hij het hart van de farao verhardde omdat de farao genoeg had gedaan om dat te verdienen. Zij hadden genoeg gedaan om het te verdienen. Ze stonden onder Gods oordeel en daarom werden velen van hen verhard.

Hij zegt in vers 7:

Wat dan? Israël heeft het niet verkregen. Dat wil zeggen: het etnische Israël heeft niet verkregen:

Wat dan? Wat Israël zoekt, dat heeft het niet verkregen,
maar het uitverkoren deel heeft het verkregen en de anderen zijn verhard,

ROMEINEN 11:7

Dat is natuurlijk het overblijfsel dat hij eerder noemde:

hebben het verkregen, en de rest is verhard.

Zoals Hij Zich ontfermt over wie Hij wil en verhardt wie Hij wil, zoals hij in hoofdstuk 9 zei, zo heeft Hij degenen in Israël verhard die het verdienen om verhard te worden. En zij komen niet. Hun hart is hard. Anderen hebben het behoud verkregen: de uitverkorenen, het ware Israël, het overblijfsel, de christelijke Joden.

9

De betekenis van uitverkiezing

Ik zou iets kunnen zeggen over dit woord ‘uitverkorenen’, omdat hij het hier een paar keer gebruikt. Eerder, in hoofdstuk 9, zei hij dat de keuze voor Jakob boven Ezau plaatsvond:

Want toen de kinderen nog niet geboren waren, en niets goeds of kwaads gedaan hadden — opdat het voornemen van God, dat overeenkomstig de verkiezing is, stand zou houden, niet uit de werken, maar uit Hem Die roept —

ROMEINEN 9:11

Gods uitverkiezing betekent Zijn keuze. Hij koos Jakob boven Ezau.

Sommige mensen willen dat het woord ‘uitverkiezing’ elke keer dat ze het zien, verwijst naar een uitverkiezing van vóór de geschiedenis, voordat de aarde gegrondvest werd: God verkoos bepaalde mensen om behouden te worden en bepaalde mensen om verloren te gaan. Paulus bedoelt dat niet altijd. Ik denk zelfs niet dat hij dat ooit specifiek bedoelt wanneer hij over uitverkiezing spreekt. Soms bedoelt hij wel dat mensen die behouden zijn, de uitverkorenen zijn.

Jakob was uitverkoren, maar had behouden kunnen zijn of niet. Hij was het wel, maar dat deed er niet toe. Dat was niet de manier waarop hij uitverkoren was. Hij was in een andere betekenis uitverkoren. Maar de uitverkorenen over wie hij het hier heeft, zijn het gelovige overblijfsel van Israël, dus zij zijn behouden. Maar wat betekent ‘de uitverkorenen’? Zij waren gekozen.

De calvinisten zouden zeggen dat zij gekozen waren voordat ze geboren waren. Daarom kwamen ze tot geloof en werden ze het getrouwe overblijfsel, omdat God hen daartoe had uitverkoren. Het was onvermijdelijk dat juist dezen, en geen anderen, tot het uitverkoren overblijfsel zouden behoren, omdat God die keuze vóór de grondlegging van de wereld had gemaakt. Aan de andere kant is er geen reden om het zo te zien, tenzij je er calvinistische ideeën inlegt. Je kunt net zo goed zeggen dat God hen gekozen heeft omdat zij het getrouwe overblijfsel zijn. Er waren uitverkoren mensen die trouw waren aan God, aan wie God ervoor koos Christus te openbaren. Denk eraan dat Jezus tegen Zijn discipelen zei:

Wie zeggen jullie dat Ik ben?

Petrus zei:

Simon Petrus antwoordde en zei: U bent de Christus, de Zoon van de levende God.

MATTHEÛS 16:16

Jezus zei:

En Jezus antwoordde en zei tegen hem: Zalig bent u, Simon Barjona, want vlees en bloed hebben u dat niet geopenbaard, maar Mijn Vader, Die in de hemelen is.

MATTHEÛS 16:17

Je kunt dit alleen door openbaring weten, maar jij behoort nu eenmaal tot het getrouwe overblijfsel. Daarom heeft Mijn Vader je ogen geopend, zodat je Mij als de Messias herkent.

We hebben alle reden om te geloven dat dit gold voor iedere Jood die, toen Christus hier was, ging begrijpen dat Hij de Messias was. God openbaarde het aan hen. Waarom deed Hij dat? Omdat ze al tot het getrouwe overblijfsel behoorden.

10

Het trouwe overblijfsel aan Jezus gegeven

Denk aan Simeon en Anna in de tempel, toen Jezus een baby was. Simeon was de oude man van wie God zei dat hij niet zou sterven voordat hij de Messias had gezien. Anna bracht dag en nacht door in de tempel, vastend en biddend en in het gezelschap van mensen die uitzagen naar de verlossing van Israël. Dit waren oude mensen toen Jezus geboren werd, maar zij behoorden al tot het getrouwe overblijfsel. Niet vanwege geloof in Christus. Ze hadden het grootste deel van hun leven geleefd voordat Hij zelfs maar geboren was, maar wat hun geloof in God betrof, waren ze wel trouw. En toen Hij kwam, openbaarde God hun dat Hij de Messias was. Simeon wist door inspiratie dat dit de Messias was, en Anna wist dat ook.

Het getrouwe overblijfsel bestond dus al als getrouw overblijfsel voordat Jezus kwam, en God koos die mensen uit om tot de Messias te komen. Dit bedoelde Jezus in Johannes toen Hij telkens weer sprak over ‘degenen die de Vader Mij gegeven heeft’. Calvinisten geloven dat in Johannes 6 ‘degenen die de Vader gegeven heeft’ verwijst naar het totale aantal uitverkorenen door de hele geschiedenis heen. Zij zijn degenen die God Hem gegeven heeft. Maar Jezus geeft in feite aan dat degenen die God Hem gegeven heeft, de mensen zijn die al Gods volk waren voordat Jezus verscheen. God openbaarde hun Wie Jezus is, en daarom komen zij tot Hem. Hij zegt:

Alles wat de Vader Mij geeft, zal tot Mij komen; en wie tot Mij komt, zal Ik beslist niet uitwerpen.

JOHANNES 6:37

Wie zijn deze mensen die de Vader aan Hem gegeven heeft? Als je kijkt naar Johannes 17, vers 6, bidt Jezus en zegt Hij:

Ik heb Uw Naam geopenbaard aan de mensen die U Mij uit de wereld gegeven hebt. Zij waren van U en U hebt hen Mij gegeven, en zij hebben Uw woord in acht genomen.

JOHANNES 17:6

Merk op dat wanneer Hij spreekt over ‘degenen die de Vader Mij gegeven heeft’, Hij het niet heeft over een bepaalde groep mensen uit verleden, heden en toekomst, door de hele geschiedenis heen, die de uitverkorenen zijn. Hij heeft het over mensen die er al waren toen Jezus kwam. Voordat ze aan Jezus gegeven werden, waren ze al Gods volk. Zij waren het getrouwe overblijfsel van Israël: Maria en Jozef, Elisabeth en Zacharias, Simeon en Anna. En vele anderen uit die generatie en uit eerdere generaties waren het getrouwe overblijfsel. Degenen van wie het leven toevallig samenviel met de komst van Christus, werden door God tot Christus getrokken. God liet het aan het getrouwe overblijfsel zien, omdat zij van Hem waren, en Hij gaf hen aan Christus.

Dit gaat er niet over dat degenen die God gegeven heeft, het totale aantal uitverkorenen vormen. Het gaat erom dat de specifieke mensen die tot Jezus kwamen terwijl Hij hier op aarde was, vóór Zijn komst al Gods volk waren, op andere voorwaarden. Nog steeds op grond van geloof, maar ze kenden Jezus nog niet. God openbaart Jezus echter aan degenen die trouw zijn. Zij waren degenen die Hij koos om in de gemeente, in Christus, te brengen, omdat ze al trouw waren.

Zeggen dat zij uitverkoren waren, wil niet zeggen dat zij onvoorwaardelijk uitverkoren waren. Dat is het punt dat ik maak. Calvinisten gebruiken Romeinen 9 en Jakob en Ezaü graag om over onvoorwaardelijke uitverkiezing te spreken. Maar zoals ik heb aangegeven, gaat dat niet over deze leer. Wanneer de Bijbel over uitverkorenen spreekt, zoals in vers 11, over een uitverkiezing tot behoud, wordt niet duidelijk gemaakt dat die onvoorwaardelijk is. Er wordt nooit gezegd dat die onvoorwaardelijk is. Je kunt dat erin lezen, maar hij zegt het niet. De mensen zijn uitverkoren vanwege de genade van God. Zij zijn gekozen om in Christus te zijn. Maar wie waren ze daarvoor? Ze waren al Gods volk, deze Joden die tot dat overblijfsel behoren.

11

Davids vloek over verharde Israëlieten

De anderen werden verhard en kregen oren die niet kunnen horen. Nu vers 9:

En David zegt: Laat hun tafel voor hen worden tot een strik, tot een valkuil, tot een struikelblok en tot vergelding. Laat hun ogen verduisterd worden, zodat zij niet zien en maak hun rug voor altijd krom.

ROMEINEN 11:9-10

Dit is Psalm 69:23-24 in de Nederlandse versnummering — Psalm 69:22-23 in de nummering van de gebruikte brontekst — een van de vloekpsalmen. David wenst deze vervloekingen aan Joden toe. In dit lied sprak hij niet over heidenen, maar over Joodse mensen, zijn eigen landgenoten, die zich vijandig tegenover God opstelden. Paulus zegt in wezen dat de meeste Joden nog steeds in dat kamp zitten. Wat David over hen zei, geldt ook voor hen. Een deel van wat David in vers 10 zei, is:

Laat hun ogen verduisterd worden, zodat zij niet zien en maak hun rug voor altijd krom.

ROMEINEN 11:10

Dat is het gedeelte waardoor Paulus juist deze Psalm aanhaalt, want hij zegt dat hun ogen verduisterd zijn, zoals David zei en zoals Jesaja zei.

Vers 11:

Ik zeg dan: Zijn zij soms gestruikeld met de bedoeling dat zij vallen zouden? Volstrekt niet! Door hun val echter is de zaligheid tot de heidenen gekomen om hen tot jaloersheid te verwekken. Als dan hun val voor de wereld rijkdom betekent en hun verlies rijkdom voor de heidenen, hoeveel te meer hun volheid! Want tegen u, de heidenen, zeg ik: Voor zover ik de apostel van de heidenen ben, maak ik mijn bediening heerlijk, om daardoor zo mogelijk mijn verwanten wat betreft het vlees tot jaloersheid te verwekken en enigen uit hen te behouden. Want als hun verwerping verzoening voor de wereld betekent, wat betekent dan hun aanneming anders dan leven uit de doden?

ROMEINEN 11:11-15

12

Israëls val dient de redding van heidenen

Vanaf dit punt gaat hij verder en spreekt hij over de olijfboom en de takken, een ander heel duidelijk onderdeel van zijn gedachtegang hier. Maar dit gedeelte is niet zo duidelijk. Er is enige dubbelzinnigheid. Ik zal je vertellen hoe de meeste mensen het begrijpen, vooral degenen die door de bedelingenleer zijn beïnvloed. Wanneer hij zegt:

Ik vraag dus: zijn ze gestruikeld zodat ze zouden vallen? Absoluut niet.

lijken zij te denken dat dit betekent dat ze voorgoed zouden vallen. Opnieuw is het idee: is dit een blijvende toestand? De aanhanger van de bedelingenleer zegt dat het antwoord nee is. Het gaat veranderen en ze zullen allemaal behouden worden.

Maar opnieuw geeft Paulus niet aan dat hij een vraag stelt over de vraag of het blijvend is. Hij zegt alleen:

Zijn ze gestruikeld zodat ze zouden vallen?

Met andere woorden, laat God hen struikelen, alleen maar om hen te laten vallen? Is er niets anders wat Hij ermee wil bereiken? Hij zegt nee, er zit meer achter. Het heeft een groter doel dan alleen dat. Het doel is dat door hun val de heidenen bereikt zouden kunnen worden, en dat de Joden vervolgens jaloers gemaakt zouden kunnen worden doordat God de heidenen aanvaardt. Om hen jaloers te maken heeft God de heidenen bereikt. Hij heeft de heidenen grotendeels bereikt door de val van Israël.

Sommigen concluderen misschien dat Israël moest vallen om de heidenen te kunnen behouden. Er wordt niets specifiek gezegd wat daarop wijst. Het gebeurde eenvoudigweg dat de Joden vielen, en God maakte daarvan gebruik om de heidenen te bereiken. Door de vervolging van de christenen in Jeruzalem werden de apostelen verspreid naar heidense gebieden. Daardoor liep de verwerping van het christendom door de Joden erop uit dat de evangelisatie van de heidenen werd bevorderd. Dat is wat er werkelijk gebeurde.

Sommige mensen zeggen: „Wat als de Joden Christus niet hadden verworpen? Wat als ze Hem hadden aanvaard? Zouden de heidenen dan niet behouden worden?” Denk er eens over na. Een deel van de Joden, de discipelen, kwam wel tot Christus. Het overblijfsel kwam tot Christus. En wat gebeurde er? Hij gaf hun de opdracht om naar alle volken te gaan. De heidenen werden dus inderdaad geëvangelizeerd door dat overblijfsel van Israël dat in Hem geloofde. Wat als dat overblijfsel alle Joden had omvat? God zou nog steeds de Grote Opdracht hebben gegeven, en ze zouden er nog steeds op uit zijn gegaan om de heidenen te bereiken. Met andere woorden, als iedere Jood Christus had aanvaard, zou dat de evangelisatie van de heidenen niet hebben verhinderd. Het zou die misschien juist hebben doen toenemen, omdat er dan een groter aantal Joodse discipelen zou zijn geweest om eropuit te gaan.

Het was een minder dan ideale situatie: niet alle Joden aanvaardden Christus en velen van hen struikelden en vielen. Toch gebruikte God hun val als een middel om de Joodse gemeente uit haar vertrouwde omgeving de heidense wereld in te drijven. Uiteindelijk zouden ze hoe dan ook zijn gegaan, maar God gebruikte de vervolging in Jeruzalem door het Joodse volk als een middel om hen eropuit te laten gaan. Als dat niet was gebeurd, had Hij hen op een andere manier eropuit kunnen laten gaan. Het feit dat God het op één manier deed, betekent niet dat het alleen op die manier gedaan had kunnen worden.

Maar Paulus zegt: is de val van Israël het enige wat er is? Is hun val een doel op zich? Heeft God hen alleen maar verhard zodat ze zouden vallen, omdat Hij hen gewoon ten onder wil zien gaan? Nee, Hij scheidt er geen behagen in om mensen te zien vallen. Ze zijn gevallen, en daardoor is een doel van God bevorderd, omdat Hij hun val heeft benut om heidenen binnen te brengen. Dat zou op zichzelf Joden terug kunnen brengen. Wanneer ze zien dat heidenen behouden worden, kan dat de Joden jaloers maken en hen doen zeggen: „Hoe komt het dat die mensen een relatie met onze God hebben, terwijl wij die eerlijk gezegd niet hebben?” Die jaloezie zou hen er ook toe kunnen brengen om tot Christus te komen. Er wordt niet voorspeld dat dit zal gebeuren. Er wordt eenvoudigweg gezegd dat dit een mogelijkheid is: dat de jaloezie die zij tegenover de heidenen voelen, op de een of andere manier ook tot de bekering van sommigen van hen kan leiden.

13

De betekenis van Israëls volheid en aanneming

Er zijn twee verzen die bijzonder onduidelijk zijn, maar waarvan meestal wordt gedacht dat ze duidelijk zijn: vers 12 en vers 15.

Natuurlijk verwijst hij naar Israël, naar degenen die Christus hebben verworpen.

En hij bedoelt kennelijk de heidense wereld, want hij spreekt erover dat door hun val het behoud tot de heidenen is gekomen.

Als dan hun val voor de wereld rijkdom betekent en hun verlies rijkdom voor de heidenen, hoeveel te meer hun volheid!

ROMEINEN 11:12

In vers 15 staat:

Want als hun verwerping verzoening voor de wereld betekent, wat betekent dan hun aanneming anders dan leven uit de doden?

ROMEINEN 11:15

Aanhangers van de bedelingenleer denken dat deze twee verzen een tijd voorspellen waarin degenen die gevallen zijn inderdaad aangenomen zullen worden en zullen terugkomen. Israël zal in de laatste dagen behouden worden, en deze verzen zouden dat zeggen. Zij zijn gevallen, en God heeft hun val enorm weten te benutten. Bedenk eens hoeveel Hij door hun aanneming zal kunnen bereiken wanneer zij terugkomen.

Strikt genomen doet hij hierover geen voorspelling. Hij zegt: als dit zo is, stel je dan eens voor wat daaruit kan voortkomen. Als God het ongeloof van een Jood kan gebruiken, bedenk dan hoeveel te meer Hij het geloof van een Jood kan gebruiken. Als Joden niet in Christus geloven, krijgt Hij op die manier toch nog de wereld geëvangéliseerd. Bedenk eens hoeveel Hij gedaan kan krijgen doordat een Jood gelooft. Hij voorspelt niet dat alle Joden zullen geloven, maar zegt veeleer dat het geweldig zou zijn als ze het deden. Het is niet zo dat God dat niet wil. En als ze het doen, moet dat beslist een betere situatie zijn dan wanneer ze het niet doen. Hun verwerping van Christus, hun verstoting, is iets geweest wat zelfs God ten goede kon gebruiken. Hij zou hun komst tot Hem beslist beter kunnen gebruiken. Veel Joden komen wel tot Hem, en dat is beter dan wanneer zij Hem verwerpen. Hij voorspelt niet dat de Joden massaal zullen komen. Hij zegt alleen dat de meeste Joden dat niet hebben gedaan. Stel je voor dat ze het wel deden. Bedenk eens hoe goed dat zou kunnen zijn.

Dat is één manier om deze verzen te zien. Daarmee zou helemaal niet voorspeld worden hoeveel Joden zullen komen, maar alleen dat het beter is als ze komen dan wanneer ze niet komen. God zal dat beter kunnen benutten.

14

Slaan volheid en aanneming op de heidenen?

Er is nog een andere manier om het te zien. Ik heb nog nooit iemand dat horen opperen, en daarom is die misschien niet waar. Maar ik heb allerlei gedachten die ik nog nooit iemand heb horen opperen. En soms denk ik: hoe langer ik erover nadenk, des te meer denk ik dat ze waar zouden kunnen zijn. In vers 12 zegt hij:

In vers 12 verwijzen de eerste twee gevallen van ‘hun’ volgens deze lezing naar Israël, terwijl ‘de wereld’ de heidenwereld aanduidt.

Als dan hun val voor de wereld rijkdom betekent en hun verlies rijkdom voor de heidenen, hoeveel te meer hun volheid!

ROMEINEN 11:12

Dat wil zeggen: van de heidenen.

Het laatste ‘hun’ staat dichterbij ‘de heidenen’ dan bij ‘de Joden’. Als de val van de Joden inderdaad de volheid van de heidenen binnenbrengt, hoeveel te meer zal er dan tot stand worden gebracht wanneer de volheid van de heidenen binnenkomt?

Eén reden om dit te denken, is dat er in deze passage maar één andere plaats is waar over volheid wordt gesproken, en daar gaat het om de volheid van de heidenen. Later, in vers 25, zegt hij:

Want ik wil niet, broeders, dat u geen weet hebt van dit geheimenis (opdat u niet wijs zou zijn in eigen oog), dat er voor een deel verharding over Israël is gekomen, totdat de volheid van de heidenen is binnengegaan.

ROMEINEN 11:25

Paulus spreekt in deze passage inderdaad over het binnenkomen van de volheid van de heidenen. Hij spreekt nergens duidelijk over het binnenkomen van de volheid van de Joden. Hij voorspelt dat niet, tenzij het natuurlijk in vers 12 staat. Maar dat is nu juist de vraag. We kunnen niet aannemen wat bewezen moet worden en zeggen: ‘Nou, hier spreekt hij over Israël.’ Is dat zo? Het laatste zelfstandig naamwoord vóór het voornaamwoord aan het einde van vers 12 is ‘de heidenen’. Hij zegt dus: als God de val van Joden zo heeft benut, hoeveel te meer kan Hij dan het binnenkomen van de volheid van de heidenen benutten? Het tekortschieten van Israël betekent rijkdom voor de heidenen. Hoeveel te meer zal de volheid van de heidenen betekenen? Zo kan het worden opgevat.

Volgens mij kun je voor beide opvattingen argumenten zien. Hetzelfde geldt voor vers 15:

Want als hun verwerping verzoening voor de wereld betekent, wat betekent dan hun aanneming anders dan leven uit de doden?

ROMEINEN 11:15

Dat wil zeggen: Israëls.

Dat wil zeggen: de heidenwereld.

Dat wil zeggen: van de heidenwereld.

Het laatste 'hun' in vers 15 en in vers 12 zou kunnen verwijzen naar het zelfstandig naamwoord dat het dichtst bij dat voornaamwoord staat. In beide gevallen zou dat de heidenwereld zijn. Hun volheid, hun aanneming, zal iets geweldigs zijn. Hoeveel te meer kun je dit verwachten wanneer je beseft wat God zelfs tot stand kan brengen door mensen die Hem verwerpen, zoals de Joden? Hoeveel te meer kan Hij tot stand brengen doordat het volle aantal heidenen binnenkomt en Hem aanneemt?

Er bestaat dus een mogelijkheid dat deze verzen in werkelijkheid over de volheid van de heidenen gaan en niet over die van de Joden. Maar als dat te radicaal, te afwijkend, te strijdig met onze intuïtie of wat dan ook is, hoeven we die kant niet op te gaan. We kunnen het eenvoudig zo opvatten: als God de val van de Joden kan gebruiken, hoeveel te meer kan Hij dan hun aanneming van Christus gebruiken? Joden nemen Christus voortdurend aan. Elke dag zijn er ergens ter wereld Joden die Christus aannemen. Hij kan dat veel beter gebruiken dan wanneer zij tegen Hem in opstand zijn.

15

Paulus wil Joden tot jaloersheid verwekken

Hoe dan ook, het argument dat Paulus aanvoert, levert geen enkele voorspelling op over een toekomstige massale bekering van Joden. Elke Jood die wel tot Christus komt, kan God zelfs beter gebruiken dan wanneer die persoon tegen Christus in

opstand is. Maar dat is gewoon een feit. Dat is altijd waar. Het gaat niet noodzakelijk over iets in de toekomst.

In vers 14 zegt hij:

om daardoor zo mogelijk mijn verwanten wat betreft het vlees tot jaloersheid te verwekken en enigen uit hen te behouden.

ROMEINEN 11:14

O, dit is vers 13, het vers dat ik eerder zocht. Ik zocht in hoofdstuk 15. Ik zat op de verkeerde plek. Vers 13:

Want tegen u, de heidenen, zeg ik: Voor zover ik de apostel van de heidenen ben, maak ik mijn bediening heerlijk, om daardoor zo mogelijk mijn verwanten wat betreft het vlees tot jaloersheid te verwekken en enigen uit hen te behouden.

ROMEINEN 11:13-14

Ik benadruk dat ik naar de heidenen gezonden ben. Waarom? Omdat de Joden het haten wanneer ik dat zeg. Je kunt in het boek Handelingen zien dat wanneer Paulus tegen een Joods publiek zei dat hij naar de heidenen gezonden was, ze hem wilden stenigen. „Jij overloper! Je bent een van ons, en je gaat naar die heidenen in plaats van naar ons.” Dat maakte hen boos. Hij zegt: „Ik benadruk dit. Ik vestig nadrukkelijk de aandacht op het feit dat ik een apostel voor de heidenen ben.”

Het maakt de Joden boos. Het maakt hen jaloers. Ik hoop dat deze reactie van hun kant hen er uiteindelijk misschien toe brengt te zeggen: „Misschien moeten wij hier samen met de heidenen ook aan meedoen.” Hij hoopt dat dit sommigen zal behouden. Merk op dat hij er niet van overtuigd is dat allen behouden zullen worden. Hij zei: „Ik hoop dat ik op deze manier sommigen van hen zal kunnen behouden.” Paulus betoogt nergens dat werkelijk elke Jood behouden zal worden, maar hij hoopt er zo veel mogelijk te behouden. Een van de manieren waarop hij dat doet, is hen jaloers maken door erover te spreken dat hij een apostel voor de heidenen is, en niet voor hen.

16

De olijfboom en zijn takken

In vers 16 komen we bij het nieuwe gedeelte. Hier wordt de betekenis van Paulus glashelder, hoewel die nog steeds gemist kan worden door degenen die vastbesloten zijn er iets anders in te zien:

En als de eerstelingen heilig zijn, dan het deeg ook, en als de wortel heilig is, dan de takken ook. Als nu enige van die takken afgerukt zijn, en u, die een wilde olijfboom bent, in hun plaats bent geënt en mede deel hebt gekregen aan de wortel en de vettigheid van de olijfboom, beroem u dan niet tegenover de takken. En als u zich beroemt: U draagt de wortel niet, maar de wortel u. U zult dan zeggen: De takken zijn afgerukt, opdat ik zou worden geënt. Dat is waar. Door ongeloof zijn zij afgerukt en u staat door het geloof. Heb geen hoge dunk van uzelf, maar vrees. Want als God de natuurlijke takken niet gespaard heeft, dan is het ook mogelijk dat Hij u niet spaart. Zie dan de goedertierenheid en de strengheid van God: strengheid over hen die gevallen zijn, over u echter goedertierenheid, als u in de goedertierenheid blijft. Anders zult ook u afgehouden worden. En ook zij zullen, als zij niet in het ongeloof blijven, geënt worden, want God is machtig hen opnieuw te enten.

ROMEINEN 11:16-23

Daar staat een „als”.

Want als u afgehouden bent uit de olijfboom die van nature wild was, en tegen de natuur in op de tamme olijfboom geënt bent, hoeveel te meer zullen zij die natuurlijke takken zijn, geënt worden op hun eigen olijfboom.

ROMEINEN 11:24

Dat berust natuurlijk op dezelfde voorwaarde als het „als” in het vorige vers. Als zij niet in ongeloof blijven, hoeveel te meer zullen zij dan worden toegevoegd?

Want ik wil niet, broeders, dat u geen weet hebt van dit geheimenis (opdat u niet wijs zou zijn in eigen oog), dat er voor een deel verharding over Israël is gekomen, totdat de volheid van de heidenen is binnengegaan. En zo zal heel Israël zalig worden, zoals geschreven staat: De Verlosser zal uit Sion komen en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob. En dit is het verbond van Mij met hen, wanneer Ik hun zonden zal wegnemen.

ROMEINEN 11:25-27

of: „op deze manier”, „zo zal heel Israël behouden worden”, zoals geschreven staat:

De Bevrijder zal uit Sion komen en Hij zal de goddeloosheid van Jakob wegnemen. Dit is Mijn verbond met hen, wanneer Ik hun zonden wegneem.

17

De olijfboom als beeld van Israël

We zouden verder kunnen lezen, en dat zouden we ook moeten doen, maar we moeten enige tijd nemen om naar deze olijfboom te kijken. Dit beeld van de olijfboom is niet nieuw bij Paulus. Het komt rechtstreeks uit het Oude Testament. Een olijfboom is een zinnebeeld van het volk Israël. Sterker nog, niet alleen een olijfboom, maar een olijfboom waarvan de takken zijn afgebroken, zoals hij beschrijft, is een zinnebeeld uit het Oude Testament.

In Jeremia, hoofdstuk 11, wordt gesproken over het feit dat veel van de Joden naar Babylon zijn weggevoerd, maar niet allemaal. Het Joodse volk is een olijfboom, en de Joden die naar Babylon zijn weggevoerd, zijn als takken van deze boom verwijderd. Dat is hier het beeld. In Jeremia 11:16 staat:

Een bladerrijke olijfboom, met welgevormde vruchten, had de HEERE u als naam gegeven. Maar nu heeft Hij onder het geluid van een groot gedruis een vuur onder hem aangestoken, zodat zijn takken gebroken zijn.

JEREMIA 11:16

Wanneer Israël wordt aangeduid als een olijfboom met afgebroken takken, werpt dat licht op Paulus' gebruik van dit beeld. Hij gaat het hebben over een olijfboom. Hij gaat het hebben over takken die afgebroken zijn, maar hij gaat het ook hebben over andere takken die in hun plaats geënt zijn. De afgebroken takken zijn duidelijk de Joodse leden van de boom die afgesneden worden omdat ze niet in Christus geloofden. Dit betekent dat de enige Joodse takken die aan de boom overblijven, de gelovige Joden zijn, het gelovige overblijfsel. Degenen die niet geloofden, zijn afgebroken. Ze zijn er niet meer.

Vervolgens zijn de heidenen takken van een wilde olijfboom, en die worden erop geënt. Wat hebben we dan? We hebben gelovige Joden en gelovige heidenen die samen deze boom vormen. Wat is die boom? Het is Israël. Maar wat heb je in werkelijkheid wanneer je de Joodse en heidense gelovigen samenvoegt? Dan heb je de gemeente. In wezen is de gemeente Israël. De gelovige Joden, het overblijfsel, en de gelovige heidenen die samen met hen op de boom zijn geënt, vormen dit organisme, deze boom, die Israël is. Maar het vormt ook, heel duidelijk, wat wij de gemeente noemen.

18

De heilige wortel en de Joodse takken

Hij zegt in vers 16:

En als de eerstelingen heilig zijn, dan het deeg ook, en als de wortel heilig is, dan de takken ook.

ROMEINEN 11:16

Dat wil zeggen: als je een deel van je brood aan God opdraagt als heilig voor de Heere, staat dat symbool voor de hele klomp deeg.

En hier begint hij het beeld van de boom te gebruiken. Als de wortel van de boom heilig is, dan zijn de takken van de boom dat ook.

De wortel is mogelijk God Zelf, of misschien Abraham, Izak en Jakob. Hij zegt niet wat de wortel van de boom is. Menselijk gesproken zijn het de vaders: Abraham, Izak en Jakob. Meer vanuit God gezien is God er natuurlijk de wortel van. Maar het belangrijke punt is dat wat Israël ook heilig maakt, zich bij zijn wortel bevindt. Het is óf zijn relatie met God, óf zijn afstamming van Abraham, Izak en Jakob, of wat dan ook. De heiligheid van de boom komt uit zijn wortel en strekt zich uit tot elke tak aan de boom. De takken zijn dus het heilige volk in de heilige boom, in de heilige natie.

De takken van deze boom hebben echter een verrassende samenstelling, want oorspronkelijk bestond Israël natuurlijk uit Joden. Maar nu behoren veel Joden niet tot Israël. Dat punt heeft hij vanaf het begin van zijn betoog in Romeinen 9 gemaakt:

Ik zeg dit niet alsof het Woord van God vervallen is, want niet allen die uit Israël voortgekomen zijn, zijn Israël.

ROMEINEN 9:6

Sommige van deze takken die Joods zijn, maken dus niet werkelijk meer deel uit van de boom. Waarom niet? Omdat ze niet geloofden. Ze worden vanwege hun ongeloof afgehouden. Een Jood die niet in Christus gelooft, maakt dus geen deel uit van Israël, geen deel van de boom, de olijfboom Israël.

Er zijn takken afgebroken. Wat blijft er dan aan de boom over? De Joodse gelovigen. Zij zijn de enigen die niet afgebroken zijn. Israël is nu dus teruggesnoeid tot alleen het trouwe overblijfsel, de Joden die geloven. Zij zijn nog steeds heilig. De takken aan de boom zijn heilig, maar veel van de takken zitten niet meer aan de boom. De takken die nog steeds bij de boom horen en nog steeds uit de wortel en zijn heiligheid putten, zijn gelovige Joden, het Joodse overblijfsel, de Joodse gemeente natuurlijk.

19

Heidenen worden op Israël geënt

Maar er zijn ook andere takken op geënt, takken uit de heidenen. En zoals hij zegt, hebben zij deel aan de wortel en de vettigheid van de olijfboom. Aan het eind van vers 17 staat dat wij heidenen die geloven, op Israël zijn geënt, op de boom, en dat wij deelhebben aan de wortel. Bedenk: als de wortel heilig is, zijn de takken heilig. Welnu, wij zijn nu takken, en de heiligheid en de vettigheid van die boom, het leven van die boom, zijn ook in ons.

Israël heeft dus een nieuwe samenstelling gekregen. In de tijd van het Oude Testament waren er in Israël natuurlijk altijd Joden en heidenen. Een heiden kon een proseliet worden en een Jood kon afvallig worden. Daarom is het nooit zo geweest dat alle Joden werkelijk als Israël werden aanvaard of dat alle heidenen werden buitengesloten. Het was echter duidelijk zo dat in de tijd van het Oude Testament de meerderheid van degenen die God trouw waren van Joodse afkomst was, en dat de bekeerlingen uit de heidenen een minderheid vormden.

Het enige wat hier veranderd is, is de demografische samenstelling. Het is nog steeds zo, zoals het altijd geweest is, dat Israël bestond uit Joden en heidenen die God trouw waren. In het Oude Testament is dat nooit anders geweest. Een Jood of een heiden die God trouw was, was Israël. Een Jood of een heiden die God niet trouw was, was Israël niet. Dat geldt nog steeds. Paulus zegt niets radicaal anders. Waar hij echter op wijst, is dat we ons nu in een situatie bevinden waarin de meerderheid van de Joden ongelovig is en geen deel uitmaakt van Israël, en waarin de meeste takken aan de boom geen Joden maar heidenen zijn. Er heeft een verschuiving plaatsgevonden. Het percentage

heidenen in de boom is toegenomen en het percentage Joden is afgenomen, maar de boom is nog steeds wat hij altijd geweest is. De gelovige Joden en heidenen zijn de boom. Zij zijn Israël.

20

De gemeente vervangt Israël niet

De gemeente is dus Israël. Ze is geen vervanging van Israël. Sommige mensen noemen dit vervangingstheologie, alsof de gemeente Israël vervangen heeft. Wat wordt er vervangen? Er worden takken vervangen. Ongelovige Joodse takken worden afgehouden, en gelovige heidenen zijn binnengekomen om hen te vervangen. Maar de gemeente vervangt Israël niet. Het is al die tijd dezelfde boom. Het is niet zo dat de boom Israël ontworteld werd en er een nieuwe boom van het christendom werd geplant. Bepaalde personen die ongelovig zijn, zijn verwijderd en vervangen door personen die gelovig zijn. Er vindt hier wel enige vervanging plaats, maar het is niet wat sommige mensen er ten onrechte van maken. Er wordt niet gezegd dat de gemeente Israël vervangt. Het punt is dat de gemeente en Israël hetzelfde zijn. Sommige gelovige heidenen zijn toegevoegd en hebben ongelovige Joden vervangen. Dat heeft niet veranderd wat de boom is. Het is allemaal Israël. Het is allemaal de gemeente, van begin tot eind.

Dit behandelt nog een andere controverse, niet alleen de controverse over Israël, maar ook de controverse over eeuwige zekerheid. Hij zegt dat jullie heidenen, die eraan toegevoegd zijn, jullie misschien verwaand tegenover de Joden voelen, omdat velen van hen afgebroken zijn en jullie nu de meerderheid vormen in de gemeente in Rome. Verreweg de meesten zijn jullie heidenen. Dus zouden jullie kunnen denken dat jullie beter zijn dan de Joden. Word niet te verwaand, want zij zijn afgebroken vanwege hun ongeloof. Jullie kunnen vanwege jullie ongeloof worden afgebroken als jullie daarin terechtkomen.

Hij zegt: bedenk dat in vers 18 niet jij de wortel draagt, maar dat de wortel jou draagt. Je moet je nog steeds aan die wortel vasthouden. Je bent niet de bron van je eigen behoud. De wortel is dat. Die draagt jou. Dan zul je zeggen:

En als de eerstelingen heilig zijn, dan het deeg ook, en als de wortel heilig is, dan de takken ook. Als nu enige van die takken afgerukt zijn, en u, die een wilde olijfboom bent, in hun plaats bent geënt en mede deel hebt gekregen aan de wortel en de vettigheid van de olijfboom, beroem u dan niet tegenover de takken. En als u zich beroemt: U draagt de wortel niet, maar de wortel u. U zult dan zeggen: De takken zijn afgerukt, opdat ik zou worden geënt. Dat is waar. Door ongeloof zijn zij afgerukt en u staat door het geloof. Heb geen hoge dunk van uzelf, maar vrees. Want als God de natuurlijke takken niet gespaard heeft, dan is het ook mogelijk dat Hij u niet spaart. Zie dan de goedertierenheid en de strengheid van God: strengheid over hen die gevallen zijn, over u echter goedertierenheid, als u in de goedertierenheid blijft. Anders zult ook u afgehouden worden. En ook zij zullen, als zij niet in het ongeloof blijven, geënt worden, want God is machtig hen opnieuw te enten.

ROMEINEN 11:16-23

Dat klopt, dat is waar. Vanwege ongeloof zijn zij afgebroken, en jij staat omdat je niet in ongeloof bent, omdat je geloof hebt. Geloof is de factor die je met Israël verbindt. Ongeloof is datgene wat je van Israël uitsluit.

Maar wees niet hoogmoedig, maar vrees, want als God de natuurlijke takken niet gespaard heeft, spaart Hij misschien ook jou niet. Het lijkt erop dat de natuurlijke takken van nature meer aanspraak zouden hebben op een plaats aan de boom dan vreemde takken. En als Hij de natuurlijke takken niet heeft laten zitten, waarom zou Hij de vreemde takken dan laten zitten als die dezelfde gruweldaad van ongeloof begaan? Hij zegt dus dat jullie heidenen, die er nu aan vastzitten, ook afgebroken

zouden kunnen worden. Een heiden kan zijn behoud verliezen, net zoals de Joden die afgebroken zijn niet behouden zijn. Dus een heiden die afgebroken wordt, zou evenmin behouden zijn.

21

Volharden als voorwaarde voor behoud

Hij zegt in vers 22:

Kijk dus naar Gods goedheid en strengheid: strengheid voor degenen die gevallen zijn, maar goedheid voor jou, als je in Zijn goedheid blijft.

Paulus gebruikte op een aantal plaatsen de uitdrukking:

als je daarin blijft.

Het is een voorwaarde voor behoud dat je moet volharden. Jezus zei:

Je moet in Mij blijven.

Elke tak die in Mij blijft — dat betekent: in Mij blijft of voortgaat in Mij te zijn — zal vrucht dragen. Elke tak die niet voortgaat in Mij te zijn, zal weggeworpen worden, verdorren en verbrand worden, zei Jezus in Johannes 15, vers 1 tot en met 6.

Dus ook hier geldt: als je in Christus blijft, zal Hij goed voor je blijven, net zoals Hij dat voor de Joden was toen zij trouw waren. Maar wanneer zij ontrouw zijn, worden zij afgebroken. Zo zal het ook met jou gaan als je ontrouw bent. Dit maakt heel duidelijk dat behoud voorwaardelijk is, niet alleen voor de Jood, maar ook voor de heiden. Iedereen die gelooft, is erin; iedereen die niet gelooft, is erbuiten.

Als je nu een gelovige bent en deel hebt aan de vettigheid en de wortel van de olijfboom, dan is dat goed, maar je kunt er maar beter voor zorgen dat dit zo blijft. Als je in Zijn goedheid blijft, zul je merken dat Zijn goedheid tegenover jou voortduurt. Maar als je afvalt zoals zij, heb je niet onvoorwaardelijk een bijzondere positie, net zomin als zij die hadden. Hij zegt aan het einde van vers 22 dat als je niet volhardt, ook jij afgebroken zult worden, net als zij.

22

Joodse takken kunnen opnieuw worden geënt

Vers 23:

En ook zij zullen weer worden geënt als ze niet in hun ongeloof blijven.

Iedere Jood die behouden wil worden, kan geënt worden. Wanneer hij 'zij' zegt, bedoelt hij niet dat het hele volk massaal geënt zal worden. Hij zegt dat zij, de Joden, als afzonderlijke personen geënt worden, net zoals heidenen als afzonderlijke personen. Als zij geloven, zullen zij er weer in worden gezet. Het is niet zo dat hun situatie noodzakelijkerwijs definitief is. Ze kunnen terugkomen. Ze kunnen zich bekeren, en als ze dat doen, zullen ze erin worden gezet, net zoals jij.

Dit gaat niet over de bekering van het hele volk. Het zegt eenvoudigweg dat de Jood die afgebroken is, niet hoeft te denken dat hij niet kan terugkomen. Dat kan hij wel. Geen van deze toestanden is onvoorwaardelijk blijvend. Je was een heiden. Je zat niet aan de boom, maar dat veranderde toen je geloofde. Het kan opnieuw veranderen als je tot ongeloof komt. Dan zul je er niet meer aan zitten. Zij zaten aan de boom, maar zijn afgebroken. Dat veranderde vanwege ongeloof. Maar als dat opnieuw verandert, als zij niet in ongeloof blijven, kunnen zij er weer aan worden gezet.

Het hele punt is dat er maar één ding is dat bepaalt of je op enig gegeven moment aan de boom zit: vertrouw je op God? Heb je ongeloof of geloof? Geloof is de verbinding met God en met het ware Israël.

Dus zegt hij in vers 24:

Want als u afgehouden bent uit de olijfboom die van nature wild was, en tegen de natuur in op de tamme olijfboom geënt bent, hoeveel te meer zullen zij die natuurlijke takken zijn, geënt worden op hun eigen olijfboom.

ROMEINEN 11:24

Natuurlijk zullen ze dat. Als God door geloof een wilde olijftak kon enten, kan Hij door geloof een natuurlijke tak weer op de boom enten.

Maar dit is geen voorspelling over percentages. Dit zegt alleen, zoals hij in het vorige vers zei, dat zij binnengebracht kunnen worden als zij niet in ongeloof blijven. Hoeveel te meer is God in staat dat te doen, en hoeveel zekerder zal Hij dat voor de natuurlijke takken doen, als zij niet in ongeloof blijven, dan voor ons?

23

De Verlosser en het nieuwe verbond

De belangrijke verzen waar veel mensen moeite mee hebben, zijn vers 25 en 26:

Want ik wil niet, broeders, dat u geen weet hebt van dit geheimenis (opdat u niet wijs zou zijn in eigen oog), dat er voor een deel verharding over Israël is gekomen, totdat de volheid van de heidenen is binnengegaan. En zo zal heel Israël zalig worden, zoals geschreven staat: De Verlosser zal uit Sion komen en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob.

ROMEINEN 11:25-26

en hij citeert uit Jesaja:

En naar Sion zal een Verlosser komen voor wie zich in Jakob van overtreding bekeren, spreekt de HEERE. Wat Mij betreft, dit is Mijn verbond met hen, zegt de HEERE: Mijn Geest, Die op U is, en Mijn woorden die Ik U in de mond gelegd heb, zullen uit Uw mond niet wijken, ook niet uit de mond van Uw nakomelingen, evenmin uit de mond van de nakomelingen van Uw nakomelingen, zegt de HEERE, van nu aan tot in eeuwigheid.

JESAJA 59:20-21

Dit gaat duidelijk over het nieuwe verbond, wanneer God de zonden wegneemt, door het vergieten van bloed. Jezus zei:

Evenzo nam Hij ook de drinkbeker na het gebruiken van de maaltijd en zei: Deze drinkbeker is het nieuwe testament in Mijn bloed, dat voor u vergoten wordt.

LUKAS 22:20

Dus toen Jezus het nieuwe verbond sloot met het overblijfsel van Israël, was dit de Verlosser die kwam en de goddeloosheid van Jakob afwendde, dat wil zeggen, van het overblijfsel van Jakob. Maar heel Jakob, heel het ware Jakob, zal behouden worden. Op welke manier? Op de manier die in vers 25 wordt beschreven.

24

De vermeende tijdelijke verharding van Israël

De manier waarop dit maar al te vaak wordt opgevat door aanhangers van de bedelingenleer en door mensen die eenvoudigweg door hen beïnvloed zijn, is als volgt. Want ik heb dit argument zelfs gehoord van mensen die strikt genomen geen aanhangers van de bedelingenleer zijn, maar die kennelijk nooit gedacht hebben in andere categorieën dan die van de aanhangers van de bedelingenleer. Zij vatten het zo op dat Israël tijdelijk verhard is. Bedenk dat zij in vers 1 van dit hoofdstuk het idee van blijvendheid wilden invoegen:

Ik zeg dan: Heeft God Zijn volk verstoten? Volstrekt niet! Ik ben immers ook een Israëliet, uit het nageslacht van Abraham, van de stam Benjamin.

ROMEINEN 11:1

Nee. Maar het woord 'blijvend' staat er niet, omdat hij het niet over chronologie heeft. Op dezelfde manier willen zij het idee van 'tijdelijk' invoegen: dat Israël tijdelijk verhard is totdat de heidenen binnenkomen. Daarna voegen ze nog een tijdsaanduiding in:

dan zal heel Israël worden gered.

Zie je, zo begrijpen de aanhangers van de bedelingenleer deze bestemming van de Joden en de heidenen: dat God de Joden tijdelijk terzijde heeft gesteld en de heidenen binnenbrengt. Wanneer Hij daarmee klaar is, zal Hij daarna de Joden weer binnenbrengen. Je hebt dus iets nodig als de woorden 'Israël is tijdelijk verhard', en daarna moet er staan 'dan zal heel Israël behouden worden', om Paulus te laten zeggen wat de aanhangers van de bedelingenleer zeggen. Helaas voor hun standpunt zegt hij geen van beide dingen. Hij zegt eenvoudigweg dat Israël gedeeltelijk verhard is. Wat bedoelt hij daarmee? Sommige Joden zijn verhard en andere niet. Hij zegt niet of dit zo zal blijven of niet. Daar gaat zijn gedachte niet over. Daar denkt hij niet aan.

25

Gedeeltelijke verharding tijdens de heidenmissie

Hij heeft ons in vers 7 al verteld dat een deel van hen verhard was. Hij zei:

Wat dan? Wat Israël zoekt, dat heeft het niet verkregen, maar het uitverkoren deel heeft het verkregen en de anderen zijn verhard,

ROMEINEN 11:7

Dat is de gedeeltelijke verharding. De overigen, die niet het overblijfsel zijn, werden verhard. Een deel van het volk Israël werd dus verhard, niet het hele volk.

Dit is gedurende het hele tijdperk van de gemeente een feit, totdat de hele heidense wereld het gehoord heeft en de volheid van de heidenen is binnengekomen. De toestand waarin de Joden gedeeltelijk verhard zijn, blijft dus bestaan zolang er heidenen binnenkomen. Hij zegt:

Want ik wil niet, broeders, dat u geen weet hebt van dit geheimenis (opdat u niet wijs zou zijn in eigen oog), dat er voor een deel verharding over Israël is gekomen, totdat de volheid van de heidenen is binnengegaan.

ROMEINEN 11:25

Dit is het proces dat al tweeduizend jaar gaande is.

Zegt hij dat er daarna iets zal veranderen, nadat de volheid van de heidenen is binnengekomen? Zal er iets anders gebeuren, bijvoorbeeld dat Israël niet langer verhard is en behouden begint te worden? Dat is wat de aanhanger van de bedelingenleer erin leest, maar hij zegt dat niet. Hij spreekt alleen over het binnenkomen van de volheid van de heidenen en spreekt niet over enig later tijdstip. Waarom niet? Omdat er ongetwijfeld tot op de laatste dag heidenen zullen blijven binnenkomen. Anders moeten we aannemen dat heidenen gedurende een bepaalde tijd niet meer behouden zullen worden, en dat Jezus dan, na die korte periode waarin niemand behouden wordt, zal komen. Maar de heidenen zullen ongetwijfeld de gelegenheid hebben om binnen te komen totdat Jezus terugkeert. Dat de volheid van de heidenen is binnengekomen, betekent daarom: helemaal tot aan de laatste dag, totdat de laatste heiden tot bekering is gekomen. Wat komt daarna? De wederkomst van Christus, niet de bekering van Israël.

26

Zo wordt heel Israël behouden

Hij zegt in feite niet:

En zo zal heel Israël zalig worden, zoals geschreven staat: De Verlosser zal uit Sion komen en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob.

ROMEINEN 11:26

alsof hij een opeenvolging van gebeurtenissen geeft. Hij zegt:

En zo, op die manier, zal heel Israël worden gered.

Het Griekse woord betekent ‘op deze manier’. In plaats van over de volgorde van de gebeurtenissen te spreken, spreekt hij dus over de methode. Hoe vervult God de belofte dat Hij heel Israël zou behouden? Hij heeft gezegd dat Hij dat zou doen. Dit is hoe Hij het doet: door de Joden die geloven te nemen, de heidenen die geloven te nemen, en hen in één boom, één Israël, te plaatsen. Die hele boom wordt behouden. Heel Israël wordt behouden. De Joodse takken en de takken uit de heidenen hebben allemaal deel aan de heiligheid en vetheid van de boom, aan de wortel en de vetheid van de boom.

Daarom krijgt heel Israël, de hele olijfboom, al zijn eigenlijke takken. Alle gelovigen, Joden en heidenen, zijn de gelovige takken. Zij zijn de olijfboom. Zij zijn op deze manier Israël: doordat God alleen dat deel van Israël neemt dat gelooft, de rest verhardt en de volheid van de gelovige heidenen binnenbrengt. Dat is de methode waarmee God Zijn belofte vervult om heel Israël te behouden, met inbegrip van de Israëlieten uit de heidenen. Hij citeert daar Jesaja over Christus die de goddeloosheid van Jakob afwendt. Natuurlijk heeft Jezus dat gedaan, en Hij heeft dat nieuwe verbond waarover Jesaja daar spreekt, in de bovenzaal met Zijn discipelen gesloten. De passage die hij citeert, is Jesaja 59:20 en 21.

27

Gods roeping en de ware uitverkorenen

Zij zijn weliswaar wat het Evangelie betreft vijanden vanwege u, maar wat de verkiezing betreft geliefden vanwege de vaderen. Want de genadegaven en de roeping van God zijn onberouwelijk.

ROMEINEN 11:28-29

Sommigen zeggen dat dit heel duidelijk zegt dat God nog steeds heel Israël zal behouden, omdat Hij zegt dat zij nog steeds geliefd zijn. Gods genadegaven en roeping — en Hij heeft Israël in het Oude Testament inderdaad geroepen — kunnen niet worden teruggedraaid.

Zijn roeping van Israël is niet herroepen. Dat is waar, maar wie zijn de geroepenen? Wie zijn degenen op wie deze roeping van toepassing is?

Paulus heeft het ons al verteld, aan het begin van deze bespreking, in Romeinen 9. Romeinen 9:24 zegt:

Hen heeft Hij ook geroepen, namelijk ons, niet alleen uit de Joden, maar ook uit de heidenen.

ROMEINEN 9:24

Paulus gebruikt ‘de geroepenen’ niet in de betekenis van alleen Joden en alle Joden. In deze hele bespreking heeft hij heel duidelijk gemaakt dat het om sommige Joden en sommige heidenen gaat. Degenen die Hij heeft geroepen, zijn zowel Joden als heidenen, het ware Israël.

Het is waar dat God Israël heeft geroepen, een belofte heeft gedaan en gaven heeft aangeboden. Nu hebben we ontdekt wie Israël is: Joden en heidenen die in de Messias geloven. Deze gaven zijn niet herroepen. God heeft Zijn belofte niet gebroken. De gave die Hij Israël beloofde, is aan Israël gegeven en is niet herroepen, want Hij heeft daadwerkelijk allen behouden die in Christus geloven. Of ze nu Jood of heiden zijn, zij zijn het ware Israël. Wanneer hij zegt:

Wat het evangelie betreft, zijn ze vijanden omwille van jullie, bedoelt hij duidelijk dat de ongelovige Joden vijanden zijn. Maar wat de uitverkiezing betreft: wie zijn dat? We lezen over hen in vers 7:

Wat dan? Wat Israël zoekt, dat heeft het niet verkregen,
maar het uitverkoren deel heeft het verkregen en de anderen
zijn verhard,

ROMEINEN 11:7

In de New King James staat 'elect'. Hier staat hetzelfde woord: de uitverkorenen hebben het verkregen. De uitverkorenen zijn het overblijfsel van Israël. 'De uitverkiezing' is een woord dat naar het overblijfsel van Israël verwijst. Wat het Evangelie betreft, is de meerderheid van Israël dus vijandig, maar het overblijfsel, de uitverkorenen, is geliefd omwille van de vaders. Uit eerbied voor Abraham, Izak en Jakob, en vanwege Zijn liefde voor hen, heeft God een overblijfsel van hun nakomelingen behouden. Er is dat overblijfsel dat behouden wordt, de uitverkiezing, de uitverkorenen. En zo heeft God Zijn gaven en roepingen voor Abraham en zijn zaad niet herroepen. Hij heeft die vervuld, maar op een andere manier dan de gemiddelde Jood erover denkt.

28

Barmhartigheid voor Joden en heidenen

Hij zegt:

Zoals ook u immers voorheen God ongehoorzaam was, maar nu ontferming verkregen hebt door hun ongehoorzaamheid, zo zijn ook zij nu ongehoorzaam geworden, opdat ook zij door de ontferming die u bewezen is, ontferming zouden verkrijgen. Want God heeft hen allen in hun ongehoorzaamheid opgesloten om Zich over allen te ontfermen.

ROMEINEN 11:30-32

Ik denk dat hij hier het volgende zegt: jij hebt jouw tijd gehad waarin je in het duister was, zodat Hij jou barmhartigheid kon bewijzen. In die tijd zagen de Joden zichzelf als mensen die op grond van hun verdiensten bij God hoorden. Maar nu hebben zij laten zien dat ze geen verdienste hebben. Ze hebben laten zien dat ook zij barmhartigheid nodig hebben. Ze worden niet behouden op grond van hun werken en hun verdiensten. Ook zij zijn ongelovig geweest. Nu is duidelijk dat zij barmhartigheid nodig hebben. God kan allen barmhartigheid bewijzen, Joden en heidenen.

Ooit zou iemand met een bepaalde Joodse denkwijze hebben gezegd: 'Als God heidenen behoudt, dan is dat beslist barmhartigheid, want zij verdienen het niet. Als Hij Joden behoudt, is dat anders. Wij zijn besneden. Wij hebben een toegangsbewijs. Het zou verkeerd van Hem zijn om ons de toegang te weigeren.' Maar hij zegt: nee, de Joden zelf zijn nu op hun beurt ongehoorzaam geweest, zodat ook hun behoud op barmhartigheid gebaseerd zou zijn.

Ik weet niet of dit voor Paulus een belangrijk punt is, maar het is zijn manier om te zeggen dat je belang moet stellen in het behoud van de Joden, zodat Hij hun door jouw invloed barmhartigheid zou kunnen bewijzen. Hun ongehoorzaamheid heeft immers ooit tot jouw behoud geleid. Je bent het hun dan verschuldigd ervoor te zorgen dat zij door jou barmhartigheid vinden. En zij zijn ongehoorzaam geweest, dus hebben ze barmhartigheid nodig. Het is niet altijd gemakkelijk om te zien hoe centraal sommige van deze uitspraken staan in Paulus' algemene betoog, maar we kunnen zien dat ze er niet los van staan.

29

Lofprijzing en overgang naar praktisch onderwijs

En hij zegt:

O, diepte van rijkdom, zowel van wijsheid als van kennis van God, hoe ondoorgrondelijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk Zijn wegen! Want wie heeft de gedachten van de Heere gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Of wie heeft Hem eerst iets gegeven en het zal hem vergolden worden? Want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid, tot in eeuwigheid. Amen.

ROMEINEN 11:33-36

Dit is een interessante soort lofprijzing. Zo sluit Paulus vaak een belangrijk gedeelte van zijn brief af, in dit geval het theologische gedeelte. De hoofdstukken 1 tot en met 11 behandelen theologische vragen, vooral met betrekking tot God, Israël, heidenen, rechtvaardiging, geloof en dat soort zaken. Maar vanaf hoofdstuk 12 gaat hij over op een heel ander soort stof. Hij zal praktische aanwijzingen geven. Paulus doet dit in veel van zijn brieven. Soms besluit hij het theologische gedeelte met een of andere lofprijzing, waarbij hij zich erover verwondert hoe verbazingwekkend Gods genade is die we hebben overdacht.

Op grond daarvan zegt hij in hoofdstuk 12, vers 1:

Ik roep u er dan toe op, broeders, door de ontfermingen van God, om uw lichamen aan God te wijden als een levend offer, heilig en voor God welbehaaglijk: dat is uw redelijke godsdienst.

ROMEINEN 12:1

Met andere woorden, met het oog op deze ontzaglijke, ondoorgroendelijke genade en barmhartigheid die Hij heeft gegeven en waarover we hebben gesproken, wil ik je enkele aanwijzingen geven over de juiste manier om daarop te reageren:

bied je lichaam aan God aan als een levend offer, heilig en aanvaardbaar enzovoort.

In hoofdstuk 12 gaat hij dus over van zijn uitvoerige bespreking van de theologie, die elf hoofdstukken besloeg, naar enkele hoofdstukken waarin heel compact praktische aanwijzingen worden gegeven over het leiden van een heilig leven.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Romeinen 11:26
- Jesaja 45:17
- Romeinen 11:1
- Zacharia 12:10
- Romeinen 9:3
- Romeinen 11:1-2
- Romeinen 8:29
- Romeinen 11:5
- Romeinen 11:2-3
- 1 Koningen 19:10
- Romeinen 11:4
- 1 Koningen 19:18
- Romeinen 11:5-6
- Romeinen 4:4-5
- Romeinen 11:6
- Romeinen 11:7
- Johannes 5:42
- Mattheüs 13:10
- Mattheüs 13:13
- Romeinen 9:11
- Mattheüs 16:16
- Mattheüs 16:17

- Johannes 6:37
- Johannes 17:6
- Romeinen 11:9-10
- Romeinen 11:10
- Romeinen 11:11-15
- Romeinen 11:12
- Romeinen 11:15
- Romeinen 11:25
- Romeinen 11:14
- Romeinen 11:13-14
- Romeinen 11:16-23
- Romeinen 11:24
- Romeinen 11:25-27
- Jeremia 11:16
- Romeinen 11:16
- Romeinen 9:6
- Romeinen 11:25-26
- Jesaja 59:20-21
- Lukas 22:20
- Romeinen 11:28-29
- Romeinen 9:24
- Romeinen 11:30-32
- Romeinen 11:33-36
- Romeinen 12:1

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.